

[Rager.]

Virksomhed har en saa stor Betydning for vort hele Erhvervsliv, som Fremkomsten af dette Lovforslag viser, ligger der ogsaa det, at en saadan Virksomhed saa vidt muligt ikke bør ledes, uden at ogsaa samfundsmæssige Hensyn faar Lejlighed til at gøre sig gældende. Efterhaanden som private Virksomheder faar en saa stor Betydning for de forskellige Landes Erhvervsliv, som Tilfældet er her med denne og maaske ogsaa med andre af vore store Industrier, bliver det nødvendigt, at det offentlige ogsaa finder Veje til at have nogen Indsigt med, hvad der sker. Dette behøver ikke at betyde Statsdrift eller paa nogen Maade økonomisk Interesserehed. Jeg skal anbefale Forslaget til velvillig Behandling i et Udvalg.

Hans Hansen (Rørby): Det er vist umuligt for dette høje Tings Medlemmer i Kraft af dette, at de er Medlemmer af Tinget, at bedømme, hverken teknisk eller sagligt, hvad der var Aarsagen til den Situation, som dette store Firma er kommet i. Og netop fordi dette er umuligt, er det ogsaa umuligt at godkende den Tale, som det ærede Medlem Hr. S. Munk holdt. Den Triumf, der laa i det ærede Medlems Tale over Privatkapitalismens Fallit, og dens Forherligelse af det, det ærede Medlem kaldte økonomisk Samarbejde, er i Virkeligheden kun, at man godkender, at Rigsdagen skulde kunne bedømme en stor Virksomhed som denne. Det kan Tingenes Medlemmer ikke. Ved denne Lejlighed kan der kun gøres principielle Betragtninger, netop af den samme Grund: fordi vi ikke kan bedømme hverken det tekniske eller det saglige.

Vi hilser fra vor Side med Tilfredshed, at der ikke direkte paalægges Staten Forpligtelser overfor Firmaet; men jeg vil gerne ganske kort sige, at naar der i Følge det foreliggende Lovforslags § 5 skal foretages en Undersøgelse af Burmeister & Wain under Handelsministerens Ansvar, i hvert Fald, som det ærede Medlem Hr. Rager sagde det nu, moralske Ansvar, saa er Stillingen for os saadan, at naar Staten faar Ansvaret moralsk for denne Undersøgelse, saa kan vi i vor Gruppe ikke skønne, at man kan paatage sig det An-

svar; thi hvis Resultatet af Undersøgelsen bliver et saadant, som Kreditorerne ikke vil bøje sig for, kan jeg ikke se andet end, at deraf vil følge en moralsk Pligt for Staten til at finde en Ordning, som Staten hefter for.

Derfor skal jeg ved denne Lejlighed indskrænke mig til at sige, at hvis ikke § 5 ændres, kan vi i hvert Fald ikke stemme for Lovforslaget; og hvordan Lovforslaget kommer til at se ud, naar det er kommet fra Udvalget — hvor jeg vil tro, der kommer til at foreligge saadanne Oplysninger, at man i højere Grad end nu kan bedømme det saglige —, det kan vi i Øjeblikket ikke vide og derfor heller ikke udtale os om. Men som det ligger i Øjeblikket med det moralske Ansvar, Staten paatager sig, kan vi fra vor Side ikke tiltræde Lovforslaget.

Munch-Petersen: Danmarks største Udbytterselskab er bankerot. Det er den Situation, man skal tage Stilling til.

Der er brugt Millioner til Direktørlønninger, til Tantiører, der er gennemført en kapitalistisk Rationalisering, en Rationalisering, som betyder øget Udbygning af de Arbejdere, som var paa denne Virksomhed, et øget Arbejdstempo og skærpede Arbejdsreglementer paa alle Leder og Kanter.

Man har hidtil været saa stolt af dette Foretagende fra kapitalistisk Side. Direktør Overgaard holdt f. Eks. den 31. Marts 1930 en stor Tale om Rationaliseringen paa hans Virksomhed, omtalte, hvordan denne Rationalisering havde bragt øget Beskæftigelse for nye Tusinder af Arbejdere, og forudsagde, at en blomstrende Tid vilde forestaa for dette Foretagende og for andre, som fulgte i dets Spor. Repræsentanten for Maskinarbejderforbundet, Hr. Kjærboel, støttede ham ved dette Møde i hans Udtalelser om, at Rationaliseringen naturligvis vilde blive til Gavn ogsaa for Arbejderklassen, som han udtrykte sig, og alle maatte den Gang, naar de læste Referaterne af dette Møde, faa Indtryk af, at nu gik dette Foretagende for Evighed frem til lyse Tider.

Men naturligvis var det givet, at en kapitalistisk Rationalisering netop maatte føre til det Resultat, som vi ser i Dag, idet Kapitalismen jo ikke kan bringe Afsætning for den øgede Produktion samtidig med, at den forringer de store Massers Leveniveau,